

ԱՆԱՏԻՏ

Հ Ա Ն Դ Է Ս Ա Մ Ս Օ Ր Ե Ա Յ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ

Ե. ՏՈՐԻ

1903 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԹԻՒ 10

ԷՋ ՄԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆԷՆ

— + —

«Անահիտ»ի մէջ յաճախ յիշած ենք Միսաքեանի անունը իբր հայ գրականութեան մեծագոյն անուններէն մին։ այդ հեղինակին պորձերը հին լրագիրներու մէջ կորսուած կամ անգտանելի պարոյիւրներու մէջ թաղուած ու մասամբ ալ անտիպ մնացած ըլլալով, մեր հասարակութիւնը՝ մանաւանդ նոր սերունդը՝ գրեթէ ոչինչ կարգացած է իրմէ, եւ զայն կը ճանչնայ թերեւս միմիայն Պարոնեանի Ազգային օրգրոտուն մէջ՝ անոր նուիրած երգիծական կենդանագիրէն, որ սակայն՝ եթէ իբր երգիծանք փայտուն էջ մըն է՝ ոչ մէկ կերպով զազափար չի կրնար տալ այն գերադէմ միտքով, առողջ հմտութեամբ եւ ատրիկեան ճաշակով գրադէտին վրայ որ եղած է Միսաքեան։ Հայոց արդի գրականութեան վրայ խօսող ցօ. դոեւածագիրները, մեր գրական մեծ գէմքերուն յարգին մէջ չեն չիչեր Միսաքեանի անունը։ Դեռ վերջերս «Բանբեր գրականութեան եւ արուեստի հանդէսին մէկ աշխատակիցը» (տաճկահայ բազմամեայ հրապարակագիր մը), որ Արեւմտեան Հայոց նոր գրականութեան ամբողջական պատկեր մը ուզած է ներկայացնել, կ'ըսէր թէ այդ գրականութիւնը կը սկսի ճշդ՝ մարտապէս «Արեւելք» լրագրին հիմնարկութենէն (1880) — ինչ որ անճիշդ է — եւ անկից առաջ քանի մը անուն միայն կը

յիշէ որոնց յարգին մէջ ո եւէ տեղ չի տար Միսաքեանին։ Սեր ընթերցողներէն շատերը մեզի երբեմն կը զիմնն ու կը հարցնեն թէ ինչի՞ վրայ հիմնուելով «Անահիտ»ի մէջ յաճախ կը յիշենք Միսաքեանի անունը իբր հայ մեծ գրադէտի մ'անունը։ Մասնաւոր էինք արդէն թէ մտադիր ենք Սվաճեանի մասին մեր ուսումնասիրութիւնն աւարտելէ յետոյ, Միսաքեանին ալ նուիրել մարնաւոր ուսումնասիրութիւն մը։ Ատի սակայն պիտի ուշանայ դեռ երկայն ժամանակ։ Այդ պատճառով՝ այսօր կը հրատարակենք Միսաքեանի ամենէն զեղեցիկ էջերէն մէկը, Քավուտի վրայ յօդուածաշարք մը, որ իր արտայայտած գաղափարներովն ու ձգտումներով մեր այժմեան մտահոգութեանց համապատասխանող գրութիւն մըն է եւ այդ տեսակէտով ալ շահեկան պիտի ըլլայ մեր ընթերցողներուն, բաց ի գրական իր ամենարարձր արժանիքին ընծայած մշտական շահեկանութենէն։ Կը կարծենք թէ այս էջին ընթերցումը բաւական է՝ ինքնին ճանչցնելու Միսաքեանի հոգին, նկարագիրն ու գրական զարգացումը եւ ապագայացանելու մեր իրեն նկատմամբ տածած հիացման քացարձակ բանաւորութիւնը։ Ա. Չ.

